

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Elementa Doctrinae De Circvlis Coelestibvs, Et Primo
Motv**

Peucer, Kaspar

Vitebergae, 1576

VD16 P 1990

De Erigendis Coeli Figvris.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56559)

259

DE ERIGENDIS COE-
LI FIGVRIS.

Ut harum regularum, quas de Ascensionum differentijs & dierum tradidimus, utilitas conspiciatur, vno illustri exemplo in rectione figurarum coeli, vsum vtrarumq; explicabimus & complectemur.

Conformaturi schema coeli ad annum Christi 1551. Diem Ianuarij 5. horam 11. pomeridianam, scrupulum 30. ex tabulis ascensionum, secundum rationalem modum Iohannis de Regiomonte, primo consideramus, Vtrum tempus, quod vel offertur, vel cuiusuis arbitrio deligitur & assumitur, ciuile sit an Astronomicum. Si enim politicum fuerit, in Astronomicum id commutamus. Tempus à nobis praefinitum exempli gratia, Astronomicum est, à Meridie numeratum. Nulla ergo inductione indiget.

Secundo, ad hoc ipsum momentum ex motuum tabulis vel Ephemeridibus, locum Solis verum eliciamus, & ex ascensionum rectorum tabulis arcum Aequatoris huic congruentem depromimus. Sol 24. grad. 51. scrup. Capricorni obtinet. Ascensio eius recta est 296. grad. 47. scrup.

Tertio, ascensioni rectae loci Solis adijcimus arcum Aequatoris, qui horis à meridie elapsis respondet.

Q 2 det.

det. Hunc horæ horarumq; scrupula in tempora æquatoris & temporum scrupula conuerse ostendunt. Horis 11. scrup. 30. propositi temporis 172. tempora 30. scrup. æquatoris competunt, quæ ascensioni rectæ Solis accommodata, relinquunt ascensionem rectam mediæ cœli seu domus decimæ, 109. temporum, 17. scrup. sed integro prius circulo, qui redundat, abiectio.

Quarto, de reliquis quinque domicilijs orientabilibus, quæ decimæ, continuo ordine, succedunt, ad initium cœli usq; & hemisphærium orientale occupant & complent, de singulis illis (inquam) ordinibus 30. tempora æquatoris ascensioni mediæ cœli adiungimus, qua additione singularum, conscribimus ascensiones obliquas.

Medium cœli	109	17
	30	
Vndecimæ	139	17
	30	
Duodecimæ	169	17
	30	
Prima	199	17
	30	
Secunda	229	17
	30	
Tertia	259	17

Quinta

Quinto, loca Eclipticæ his congruentia, ex certis latitudinum tabulis, quæ singulis seruiunt excerpimus. Cuspidi primæ domus inueniendæ seruit canon ascensionum conditus ad latitudinem loci propositi. At latitudo loci vicissim in tabula, vt vocatur rationali, Canones reliquis domicilijs accommodatos demonstrat. In area enim tabule rationalis, duo perpetuo numeri distincti occurrunt, annotati ad gradus latitudinis datæ, quorum prior exaltationem poli supra circulum vndecimæ & tertie domus, posterior eandem supra circulum duodecimæ & secundæ exhibet. Numerum ergo latitudinis loci propositi seu exaltationis poli supra circulum Hemisphærij in sinistro quarimus margine. Ex area, è regione numeros latitudinum pro reliquis desumimus. Decimæ domus cuspidem, ex rectarum ascensionum tabulis perpetuo eruimus. Meridianus enim est vice Horizontis recti. In exemplo proposito, primæ domui seruit Canon latitu: 52. grad. Tanta est enim ferè poli supra nostrum Horizontem altitudo atq; eminentia. Vndecimæ & Tertie alius ad latitudinem 32. par: 37. scrup. Duodecimæ & secundæ alius itidem ad latitudinem 47. par: 57. scrup. conformatus.

Q 3 Sexto,

Sexto, ex his latitudinum tabulis, secundum Regulas supra traditas, partes Eclipticæ, que singulorum domiciliorum Ascensionibus respondent, inuestigamus, & suo loco atq; ordine singulis collocatis, dimidium schema absolvimus. Incidunt autem in sex domorum orientalium cuspides ad præfixum antea tempus hæc signa signorumq; partes & scrupula.

	Grad:	Scrup:	
In medium cœli	17	47	Canceri
In undecimam	25	31	Leonis
In duodecimam	22	7	Virginis
In Horoscopum	13	30	Libræ
In secundam	6	4	Scorpij
In tertiam	6	34	Sagittarij

In opposita domicilia, oppositorum signorum eosdem gradus scrupulaq; consignamus, atq; ita thema absolvimus.

Septimo, Planetas imposituri schemati iam conformato, tempus æstimatum prius præparamus reductione, & æquatione.

Reductione utimur, cum tabulæ, ex quibus Planetarum loca elicimus, ad alium, non nostrum sunt Meridianum conditæ. Tunc enim longitudinem minorem alterutrius loci, seu illius ad quem directæ & applicatæ tabulæ sunt, seu nostri, ad quem eas reducere volumus, auferimus à maiori: Differentiam

rentiam conuersam in horas horarumue partes, a tempore oblato vel deducimus, si longitudo loci nostri aliterius longitudine maior fuerit. Orientatior enim erit locus noster: vel addimus, si contrarium acciderit.

Æquatione temporis æstimati semper utimur, præserim cum Lunæ verum locum perscrutamur. Prostapheresin vero vel adiungimus æstimato tempore, vel adimus, prout opus est, atq; ad tale tempus Planetarum loca inuestigamus. In nostro exemplo $\pi\theta\omicron\delta\alpha\phi\alpha\pi\epsilon\sigma\iota\varsigma$, quam superius inquirere docuimus, 6. scrupulorum est, quæ addita oblato tempore, gignit idoneum & conueniens motibus Planetarum inquirendis momentum.

Itac ratione Iohannes de Regiomonte schemata cæci construit. Æquatorem enim, ut superius ostensum est, in duodecim arcus æquales 30. graduum interuallo distinctos, zodiacum in totidem arcus inæquales ductis quatuor maximis circulis per puncta intersectionis Horizontis & Meridiani, ipsædem circuli assumptis dissecat.

Alii, ut Firmicus, contra zodiacum in arcus æquales, Æquatorem in inæquales dispartuntur, & thema cæli aliter constituunt ac configurant. Observant enim primum, quem Sol in zodiaco locum possederit, in ipsa diei datæ & reductæ meridiæ Et

Q + veri

veri loci Solis ascensionem rectam, ex rectarum
 ascensionum tabulis eruunt. Huic arcum equino-
 ctialis, tempore à Meridie elapso congruentem,
 adiungunt. Inde emergit ascensio recta medijs cœli.
 Signum, gradumq; eclipticæ huic respondentem in
 tabula rectarum ascensionum, Cor cœli vocant.
 Tandem ascensioni rectæ medijs Cœli 90. grad. ad-
 iiciunt, & ascensionem obliquam horoscopi colligunt.
 Ex tabula vero obliquarum ascensionum ad
 latitudinem regionis composita, signum gradumq;
 Eclipticæ ei confinem excerpunt, & in cuspide
 primæ domus reponunt. In reliqua domicilia sin-
 gulorum signorum, eosdem gradus eo ordine, quo
 horoscopi signum consequuntur, distribuunt & col-
 locant. Vt in nostro exemplo Sol tenet 24. grad.
 22. scrup. Capricorni. Ascensio eius recta 106.
 grad. 17. scrup. Ascensio recta temporis à Meri-
 die exacti 172. grad. 30. scrup. Hæc addita ascensio-
 ni rectæ loci Solis, & abiectis 360. gradibus qui
 abundant, producit ascensionem rectam medijs Cœli
 108. grad. 47. scrup. Cui in tabula ascensionum re-
 ctarum 17. grad. 18. scrup. Canceri respondet. 90.
 gradus adiuncti ascensioni rectæ medijs Cœli pro-
 creant ascensionem obliquam horoscopi 19. grad.
 47. scrup. Cui in tabula latitudinis 52. grad. re-
 spondet 13. grad. 9. scrup. Libræ. Hic idem gradus
 sequens

sequentium signorum cum adherentibus scrupulis,
 si in domicilia ordine horoscopo succedentia colloca-
 bitur, schema complebitur secundum hanc rationem,
 quam æqualem nominant.

DE CLIMATIBVS.

CLIMA est spacium terræ habitatæ, com-
 prehensum inter duos parallelos versus eundem po-
 lum ab æquatore distantes, à cuius principio ad finem
 vsq; dies maxima augetur dimidia hora. Vnde patet,
 quotum aliquod clima fuerit ab æquatore, tot dimi-
 dijs horis maximam eius diem superare diem æquino-
 ctialem.

Et distinguitur quodlibet Clima in duas partes
 tribus Parallelis, quarum prior, Parallelo primo &
 medio comprehensa, tantum terræ spacium, quanto
 longissima dies quadrante horæ augetur, posterior,
 medio Parallelo & postremo inclusa, tantundem
 spacij complectitur.

De numero climatum variant auctores. Auctor
 spheræ vetustissimam distinctionem secutus, septem
 climata recenset. Ultra septimum enim clima vetu-
 stiores vel non putarunt esse habitationem commo-
 dam, vel ob longiorem distantiam adire loca vlti-
 rius posita atq; explorare nequiverunt. Initia, me-